

Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba - Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba

Broj klase:423-08/13-01/67

Urudžbeni broj:513-07-21-01/14-2

Zagreb, 10.03.2014

Tumačenje odredbi Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN br. 108/12, 144/12, 81/13, 112/13)

Glede Vašeg upita oznaka Broj: AK-1100-146/2013 vezano za tumačenje odredbi Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine broj 108/12, 144/12, 81/13, 112/13), odgovaramo kako slijedi;

1. Da li je moguće dati Izjavu o odricanju od prava na odvojeno namirenje i nakon podnošenja prijave potraživanja, a ako da, do kada najkasnije? Da li je moguće tu Izjavu dati za svaki plan restrukturiranja zasebno tj. kada se izjava o odricanju od prava na odvojeno namirenje daje u odnosu na točno određeni plan restrukturiranja, pa on ne bude izglasan, da li se vjerovnik u odnosu na novopredloženi plan restrukturiranja može izjasniti da se ne odriče prava na odvojeno namirenje i obrnuto? Da li je moguće povući jednom danu Izjavu o odricanju i ako da, do kada najkasnije?

Člankom 59. Zakona uređeno je pitanje do kojeg trenutka razlučni vjerovnik (koji je pravovremeno prijavio tražbinu ili koju tražbinu je dužnik iskazao u izvješću), može dati izjavu o odricanju od prava na odvojeno namirenje.

Navedena izjava može se dati tijekom trajanja postupka predstečajne nagodbe, ali najkasnije do ročišta za glasovanje o planu financijskog i operativnog restrukturiranja. Kako bi se spriječile moguće zlouporabe ove mogućnosti naknadnog odricanja od prava na odvojeno namirenje, bez prethodnog dogovora sa dužnikom i usklađenjem plana financijskog restrukturiranja, propisano je da se navedena izjava može dati na ročištu za glasovanje o planu, samo ako taj plan obuhvaća i način ispunjenja tražbine tog vjerovnika, upravo iz razloga kako davanje takve izjave u neprikladno vrijeme ne bi dovelo do odugovlačenja postupka i odgode ročišta za glasovanje.

Odredbom stavka 6. članka 59. Zakona propisani su i uvjeti u kojima se dana izjava o odricanju od prava na odvojeno namirenje može i opozvati. Opoziv jednom dane izjave o odricanju od prava na odvojeno namirenje može se dati najkasnije do ročišta za glasovanje o planu, ali samo ako je nakon davanja izjave došlo do promjene plana financijskog i operativnog restrukturiranja koja utječe na tražbinu tog vjerovnika.

Na ovaj način tako su ostavljene mogućnosti naknadnog davanja i opozivanja izjave o odricanju od prava na odvojeno namirenje ali je isto tako ograničena ta mogućnost u situacijama kada bi predomišljanje vjerovnika prouzročilo odugovlačenje postupka ili šikaniranje dužnika i ostalih vjerovnika.

2. Ako je predstečajni dužnik osobni dužnik, a ujedno i založni dužnik vjerovnika, pa vjerovnik prijavi svoju tražbinu u postupak predstečajne nagodbe i ne odrekne se prava na odvojeno namirenje, da li takav razlučni vjerovnik, u slučaju zaključenja predstečajne nagodbe (u kojoj on ne sudjeluje jer se nije odrekao prava na odvojeno namirenje), može svoju tražbinu namirivati samo iz imovine dužnika predstečajne nagodbe na kojoj ima založno pravo ili može svoju tražbinu namirivati i iz:

- ostale imovine predstečajnog dužnika na kojoj vjerovnik nema razlučno pravo;
- iz imovine trećih osoba koje su radi osiguranja (kao založni dužnici) založile svoju imovinu;

- iz imovine trećih osoba (npr. sudužnika, jamaca) temeljem zadužnica koje su te osobe izdale radi osiguranja potraživanja dužnika?

Razlučni vjerovnici ako se nisu odrekli prava na odvojeno namirenje ne smatraju se vjerovnicima predstečajne nagodbe u odnosu na svoje osigurane tražbine. Takvi vjerovnici svoje osigurane tražbine mogu namirivati isključivo iz predmeta na kojem postoji razlučno pravo, prema općim pravilima ovršnog prava. Zakon propisuje u članku 81. stavku 5. da ovršne isprave razlučnih vjerovnika ne gube pravnu snagu glede namirenja na predmetu na kojem postoji razlučno pravo.

Takav razlučni vjerovnik može se namirivati samo iz imovine predstečajnog dužnika na kojoj ima razlučno pravo. Naime, ako se razlučni vjerovnik ne želi odreći odvojenog namirenja, tada se odvojeno namiruje iz vrijednosti zaloga, pa nema smisla da pored toga još i odlučuje o preostaloj imovini dužnika i načinu na koji će dužnik namirivati ostale vjerovnike.

U slučaju kada vjerovnik ima potraživanje prema predstečajnom dužniku, ali koji ujedno za osiguranje tog istog potraživanja ima založno pravo na imovini treće osobe, takav vjerovnik nije razlučni vjerovnik, budući da nema založno pravo na imovini predstečajnog dužnika. Ako se ne odrekne prava na odvojeno namirenje, uvijek se može namirivati iz vrijednosti zaloga, te imaju pravo pokrenuti sudski ili javnobilježnički ovršni postupak radi prodaje stvari ili unovčenja prava.

Dakle, može se u cijelosti namiriti iz imovine treće osobe.

Člankom 66. stavkom 14. Zakona propisano je da predstečajna nagodba nema učinak na tražbine vjerovnika prema solidarnim dužnicima i jamcima platcima koji pored dužnika iz predstečajne nagodbe stoje u obvezi prema tom vjerovniku.

2.2. S obzirom da je razlučni vjerovnik odlučio ne sudjelovati u predstečajnoj nagodbi, da li je njegov ugovorni odnos s dužnikom (npr. Ugovor o kreditu) i dalje na snazi? Ako je na snazi da li to znači da se vjerovnik može sa predstečajnim dužnikom dogovarati mimo nagodbe o ugovornom odnosu, reprogramirati ga, dogovarati nove instrumente osiguranja ili slično? Ili ima samo pravo na odvojeno namirenje? Ako ima samo pravo na odvojeno namirenje, pa odluči ići na prisilnu naplatu po razlučnom pravu, onda vjerovnik (koji je banka) treba raskinuti ugovor o kreditu i učiniti dospjelim svoje potraživanje? No jednako tako kako može raskinuti ugovor, smatramo da bi mogao moći i preugovoriti, reprogramirati, ugovoriti nove uvjete ili slično?

Ovo pitanje nije predmetom uređenja Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi već je to pitanje odnosa klijenta i banke.

3. Ako je predstečajni dužnik samo osobni dužnik a ne i založni dužnik vjerovnika, a vjerovnik ne prijavi svoje potraživanje u postupak predstečajne nagodbe, može li tada vjerovnik svoje potraživanje naplaćivati kroz ovršni postupak protiv trećih osoba koje su založni dužnici, izdavatelji zadužnica i slično, bez ikakvog ograničenja i u punom iznosu tražbine koju ima vjerovnik prema dužniku?

Prema članku 114. stavku 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11), vjerovnik glavnog dužnika dužan je prijaviti svoju tražbinu u stečaj i o tome obavijestiti jamca, jer ne postupi li tako odgovara jamcu za štetu koju bi ovaj imao zbog propuštanja. Ako nemaran vjerovnik ne prijavi u stečaj jamstvom osiguranu

tražbinu koju ima prema glavnom dužniku, posljedice bi snosio jamac, jer ako se vjerovnici ne bi mogli namiriti iz stečajne mase, mogli bi se namiriti od jamca, a jamčevo regresno pravo prema dužniku ne bi se moglo ostvariti.

Imajući u vidu navedene zakonske odredbe, te njihovom analognom primjenom, ako vjerovnik ne prijavi svoje potraživanje u predstečajnu nagodbu, vjerovnik gubi pravo prema predstečajnom dužniku, međutim neprijavljivanje tražbine ne utječe na pravo zaloga na imovini treće osobe. Vjerovnik se može u cijelosti namiriti iz imovine treće osobe ali odgovara za štetu ako je zbog tog propuštanja jamac izgubio ili ne može ostvariti prava koja je imao prema glavnom dužniku.

4. Ako je predstečajni dužnik samo osobni dužnik a ne i založni dužnik vjerovnika. Vjerovnik prijavi svoje potraživanje u postupak predstečajne nagodbe a već vodi ovrhu protiv treće osobe (npr. vlasnika nekretnine) ili je namjerava pokrenuti za vrijeme trajanja predstečajnog postupka, da li predstečajna nagodba u postupku nad dužnikom može na bilo koji način utjecati na ovrhu koja se već vodi protiv treće osobe, odnosno da li vjerovnik može u tom ovršnom postupku protiv treće osobe naplaćivati puni iznos tražbine.

Ako vjerovnik već vodi ovrhu protiv treće osobe, predstečajna nagodba ne utječe na ovrhu. Ako vjerovnik sklopi nagodbu sa predstečajnim dužnikom na otplatu smanjenog iznosa tražbine, još uvijek mu ostaje pravo da se za ostatak dugovanja namiri od treće osobe (vlasnika nekretnine).

Prema članku 114. stavku 2. Zakona o obveznim odnosima, smanje li se obveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ili u postupku preustroja, to istodobno ne povlači i odgovarajuće smanjenje jamčeve obveze. Jamčeva obveze i dalje ostaje u nesmanjenom opsegu bez obzira na to što je zbog stečaja ili preustroja smanjena obveza glavnog dužnika.

5. Da li se u odnosu na založnog vjerovnika, koji se u postupku predstečajne nagodbe nije odrekao prava na odvojeno namirenje uopće utvrđuje tražbina i da li mu tražbina može biti osporena?

Odredbom stavka 6. članka 60. Zakona propisano je da se tražbine razlučnih vjerovnika ne utvrđuju ukoliko vjerovnik nije dostavio izjavu o odricanju od prava na odvojeno namirenje, niti iznos tih tražbina ulazi u ukupan iznos prijavljenih tražbina, već se iste unose u posebnu tablicu, a mogu se naknadno utvrditi u slučaju naknadnog odricanja od prava na odvojeno namirenje.

6. Kakve su mogućnosti vjerovniku osporene tražbine? Ima li takav vjerovnik pravo glasa, na koji ga način može ostvariti i da li na njega na bilo koji način utječe predstečajna nagodba?

Sklopljena predstečajna nagodba ne utječe na vjerovnike prijavljenih, a osporenih tražbina u postupku. Stoga, za njih nema zapreke da pokrenu odgovarajući postupak radi utvrđenja ili namirenja te tražbine, jer se zabrana pokretanja postupka odnosi na tražbine koje nisu bile prijavljene u postupku.

U odnosu na osporene tražbine nastaviti će se postupak koji je započet prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, po pravomoćnosti rješenja o potvrdi predstečajne nagodbe, odnosno nakon izvršnosti rješenja o obustavi postupka.

7. Da li postoji kakva zapreka ili ograničenje vezano za trgovanje dionicama društva koje je u stanju nelikvidnosti/insolventnosti, odnosno nad kojim je pokrenut postupak predstečajne nagodbe?

Člankom 330. stavkom 2. Zakona o tržištu kapitala (Narodne Novine broj 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13), propisano je da je Burza dužna donijeti odluku o privremenoj obustavi trgovanja ukoliko to zahtjeva zaštita ulagatelja. Stavkom 3. istog članka propisano je da je Burza dužna svoju odluku objaviti na internetskim stranicama.

Nadalje, člankom 286. stavak 1. točka 2. Pravila Burze propisano je da Burza može obustaviti trgovinu dionicama, osim u slučajevima navedenim u članku 285. Pravila, i ako izdavatelj obavijesti Burzu o podnošenju prijedloga za otvaranje postupka predstečajne nagodbe, stečajnog postupka, odnosno postupka likvidacije, ako se dionicama trguje u modalitetu redovite trgovine, a stavak 3. istog članka propisuje da će Burza obustaviti trgovinu dionicama nakon zaprimanja obavijesti izdavatelja o otvaranju postupka predstečajne nagodbe, stečajnog postupka odnosno postupka likvidacije.

Dakle, kada Burza zaprimi obavijest da je Izdavatelj podnio prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe, obustavit će trgovinu dionicama Izdavatelja uvrštenim na uređeno tržište Burze, do trenutka kada javnost bude potpuno i točno informirana o navedenim okolnostima. Prema ocjeni Burze to je uvjet da se omogući fer i pravično trgovanje, jer se može pretpostaviti da će objavom navedene obavijesti svi ulagatelji raspolagati informacijama potrebnim za donošenje investicijskih odluka.

8. U članku 81. stavku 5. Zakona regulirano je da ovršne isprave razlučnih vjerovnika ne gube pravnu snagu glede namirenja na predmetu na kojem postoji razlučno pravo. Da li se ova odredba odnosi na razlučne vjerovnike koji su vjerovnici predstečajne nagodbe ili na razlučne vjerovnike koji se nisu odrekli prava na odvojeno namirenje ili na oboje?

Zakon propisuje u članku 81. stavku 5. da ovršne isprave razlučnih vjerovnika ne gube pravnu snagu glede namirenja na predmetu na kojem postoji razlučno pravo. Odredba se odnosi i na razlučne vjerovnike koji su vjerovnici u postupku predstečajne nagodbe i na razlučne vjerovnike koji se nisu odrekli prava na odvojeno namirenje.

Odricanje od prava na odvojeno namirenje znači da će se taj razlučni vjerovnik, ako je ujedno i osobni vjerovnik dužnika, odreći svojeg prava da se tijekom postupka predstečajne nagodbe namiruje u sudskom ili javnobilježničkom ovršnom postupku radi prodaje stvari ili unovčenja prava kako ne bi došlo do dvostrukog vođenja postupka. Izjava kojom se razlučni vjerovnik odriče prava na odvojeno namirenje daje se samo za postupak predstečajne nagodbe te izvan njega nema nikakav učinak.

U slučaju da ne dođe do sklapanja predstečajne nagodbe odnosno u slučaju neurednog izvršavanja obveza preuzetih sklopljenom predstečajnom nagodbom, razlučni vjerovnici koji su se u tim postupcima odrekli prava na odvojeno namirenje imaju pravo namiriti svoje tražbine iz predmeta razlučnog prava neovisno o danoj izjavi o odricanju na odvojeno namirenje (do visine tražbine utvrđene nagodbom).

Razlučni vjerovnici ako se nisu odrekli prava na odvojeno namirenje ne smatraju se vjerovnicima predstečajne nagodbe u odnosu na svoje osigurane tražbine. Takvi vjerovnici svoje osigurane tražbine mogu namirivati isključivo iz predmeta na kojem postoji razlučno pravo, prema općim pravilima ovršnog prava.

9. U članku 81. stavku 4. Zakona regulirano je da ovršne isprave koje se odnose na tražbine iz predstečajne nagodbe gube u odnosu na dužnika pravnu snagu. Da li ova odredba znači da sve ovršne isprave koje se odnose na tražbine iz nagodbe gube pravnu snagu glede dužnika? Što je sa zadužnicama koje se smatraju ovršnim ispravama?

Ova odredba odnosi se na sve ovršne isprave i na zadužnice, s obzirom na to da zadužnica ima svojstvo ovršne isprave temeljem koje ovrhovoditelj može tražiti ovrhu protiv dužnika ili jamca platca i u smislu učinka izjednačena je sa pravomoćnim rješenjem o ovrsi kojim se ovrha provodi u izvansudskom postupku namirenja ovrhovoditelja.